

Sid. 2–18

SÄRSKILT VÄRDEFULLA BYGGNADER

Äkthetsvärde
Konstnärligt värde
Miljöskapande värde

Adam 6, gatuhus vid Storgatan 12

Affärs- och bostadshus på den s.k. Wimmerströmska fastigheten. Ovanvåningen inrymmer ett museum, den Wimmerströmska våningen, med historiska rumsinteriorer och föremålssamling. Gatuhuset mot Storgatan är troligen uppfört på 1790-talet. Byggnadens timrade stomme, ovanvåningens sexdelade planlösning och delar av den gustavianska inredningen har bevarats sedan uppförandet. Byggnadens ålder kan anas i det högresta brutna taket, men fasaderna reveterades vid mitten av 1800-talet och fasaden fick då sin nuvarande putsarkitektur av empirekaraktär. Bottenvåningens fasad mot gatan är helt ombyggd under 1900-talet.

Kulturhistoriskt värde

En bärande del av byggnadens övergripande kulturhistoriska värde är att den ingår i en fastighet med höga historiska äkthetsvärden, vilken även återspeglar 1707 års plan. Den samlade gårdsbilden ger en övertygande återspeglning av historiska förhållanden, som beror på de tre byggnadernas kvaliteter men även exempelvis på innergårdens stenbeläggning.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad:

- Byggnadens måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens traditionella material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Det högresta brutna, valmade taket som signalerar 1700-tal. Taktäckningens ålderdomliga utförande med kombinationen plåt-tegel, som var bruklig innan nockpannor började tillverkas vid 1800-talets slut.
- Den återhållna, men fint detaljerade putsarkitekturen i byggnadens fasader: profilerade taklister och fönsteromfattningar, samt pilastrar med profilerade kapitäl mot gatan.
- Det halvcylindriska trapphuset in mot gården och dess entré med fritrappa, samt pardörr och överstycke i gustaviansk stil. Trapphuset och fritrappan är viktiga för rumsupplevelsen och innergårdskaraktären.
- Byggnadens fönstersättning (undantaget bottenvåningens gatufasad) med en dominerande fönstertyp som upprepas på traditionellt vis. Äldre hantverksmässigt tillverkade fönster av korspostmodell.

Äkthetsvärde
Konstnärligt värde
Miljöskapande värde

Adam 6, gatuhus mot Storgatan 10-Brunnsgatan

Affärs- och bostadshus på den s.k. Wimmerströmska fastigheten. Gatuhuset mot Brunnsgatan är uppfört i två etapper. Byggnaden mot Brunnsgatan är uppförd 1896 efter ritningar av Hans Anderberg. År 1905 byggdes huset till mot Storgatan och tornet tillkom, arkitekt Fredrik Anderberg. Bottenvåningen är förvanskad genom kraftig uppglasning.

Kulturhistoriskt värde

En bärande del av byggnadens övergripande kulturhistoriska värde är att den ingår i en fastighet med höga historiska äkthetsvärden, vilken även återspeglar 1707 års plan. Den samlade gårdsbilden ger en övertygande återspeglning av historiska förhållanden, som beror på de tre byggnadernas kvaliteter men även exempelvis på innergårdens stenbeläggning.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad:

- Byggnadens måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens traditionella material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Det smäckra och kraftigt uppstickande hörntornet. Tornets konstfullt utformade takhuv med plåtarbeten av hög konstnärlig och hantverksmässig kvalitet.
- Plåttakets utförande med skivtäckning, ett historiskt utförande som var vanligt från 1800-talets mitt till 1900-talets mitt, men som mer sällan bevarats till idag.
- Fasadens putsarkitektur med profileringar, omfattningar och väggfält. De särskilt uttrycksfulla putsdetaljerna i frontespisen, samt i den avvikande och fantasieggande omfattningen kring fönstret längst åt väster.
- Trapphuset och fritrappan på gården är viktiga för rumsupplevelsen och karaktären på innergården.
- Byggnadens fönstersättning (undantaget bottenvåningens gatufasad) med en dominerande fönstertyp som upprepas på traditionellt vis. Äldre hantverksmässigt tillverkade fönster av korspostmodell.

Äkthetsvärde
Samhällshistoriskt värde
Miljöskapande värde

Adam 6, gårdsbebyggelse

Magasinsbyggnad på den s.k. Wimmerströmska fastigheten. Byggnaden inrymmer bl.a. utställningslokaler. Magasinet är troligen uppförd på 1790-talet, samtidigt med boningshuset mot Storgatan. Byggnaden var tidigare längre, men en del revs på 1950-talet.

Kulturhistoriskt värde

En bärande del av byggnadens övergripande kulturhistoriska värde är att den ingår i en fastighet med höga historiska äkthetsvärden, vilken även återspeglar 1707 års plan. Den samlade gårdsbilden ger en övertygande återspeglning av historiska förhållanden, som beror på de tre byggnadernas kvaliteter men även exempelvis på innergårdens stenbeläggning.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad, samt Västerviks roll som historisk sjöstad:

- Byggnadens placering som markerar den äldre tomtgränsens sneda dragning mot vattenlinjen och därmed visualiserar de sjötomter som länge kännetecknade Västerviks stadsbild.
- Byggnadens lilla skala och enkla form är viktiga för uthuskaraktären.
- Byggnadens traditionella material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Rödfärgade, till stor del opanelade, träfasader understryker byggnadens enkelhet och innergårdskaraktären.
- Fönster, dörrar och luckor av olika typer och med delvis oregelbunden sättning som visar byggnadens höga ålder (lång historia med förändrade behov och funktioner), ger ledning om hur byggnaden använts och bidrar till innergårdskaraktären.
- Äldre hantverksmässigt tillverkade fönster. Småfönster med särskilt ålderdomliga beslag och glas har ett särskilt värde.
- Kraftig, profilerad taklist av historisk modell (äldre än ca 1875) med hantverksmässigt hög kvalitet.

Samhällshistoriskt värde
Miljöskapande värde

Borgaren 1, Torggatan 3

Affärshus. Envånings reveterat trähus. F.d. brygghus ombyggt till butik 1913. Om- och tillbyggt 1928, arkitekt Johan Lund.

Kulturhistoriskt värde

Kärnan av byggnadens kulturhistoriska värde är att den genom sin skala och karaktär visar hur uthus och magasin dominerat stadens sjöfront innan 1900-talet. Byggnaden är en av få bevarade representanter för de många låga magasinshus som tidigare låg ned mot strandlinjen. Det är anmärkningsvärt att denna lilla enkla byggnad bevarats i den eftertraktade och centralt belägna miljön närmast Fiskaretorget, en miljö som till stora delar omgestaltats under 1900-talet.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad, samt Västerviks roll som historisk sjöstad:

- Den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens lilla skala och enkla form som antyder dess ursprung som uthus och magasin.
- Byggnadens traditionella material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Byggnadens ostörda tak, utan kupor och takfönster, belagt med lertegel.
- Bevarad äldre loftlucka mot gården som visar byggnadens magasinsfunktion.
- Byggnadens fasader med för orten typisk, grovriven revetering, slätputsade omfattningar och profilerad taklist.
- Enkel och traditionell fönstersättning med en dominerande fönstertyp som upprepas.

Äkthetsvärde
Miljöskapande värde

Brukspatronen 1, gårdsbebyggelse Storgatan 6

Uthus på gården. Uthuslänga med dörrar på båda långsidorna. Uppförd 1910 efter ritningar av Carl Mellin. Byggnaden är i stort sett oförändrad sedan byggnadstiden. På fastigheten låg tidigare ett tvåvånings reveterat bostadshus mot Storgatan från mitten av 1800-talet med tillbyggnad mot gården från 1919 inrymmande biograf. Idag rivet. Tomten används som parkeringsplats.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens kulturhistoriska värde vilar dels på dess mycket välbevarade historiska skick, dels på dess stora betydelse för upplevelsen av Smugglaregränd, som utgjort vattugränd och antagligen är en av stadens äldsta gator. Gränden är smalare och har en avvikande riktning jämfört med andra gator. Grändkaraktären förstärks av de magasin och uthusbyggnader som kantar gatan, bland dem uthuset på Brukspatronen 1.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till att förmedla bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad:

- Byggnadens lilla skala och enkla form, samt placeringen med gaveln i gatuliv som markerar den ålderdomliga gränden och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens ursprungliga material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Den rikliga förekomsten av portar/dörrar som ger byggnaden dess karaktär av uthus
- Byggnadens ostörda tak, utan kupor och takfönster, belagt med skivtäckt plåt, ett historiskt utförande som var vanligt från 1800-talets mitt till 1900-talets mitt, men som mer sällan bevarats till idag.
- Byggnadens tidstypiska fasadutförande, ”snickeriarkitektur” med fältindelad, fasspontad panel.
- Enkel och traditionell fönster- och dörrsättning med få fönster- och dörrtyper.

Äkthetsvärde
Konstnärligt värde
Miljöskapande värde

Brukspatronen 7, gatuhus vid Strandvägen 3

Flerbostadshus, "Häggbladskas huset". Tidstypisk hörnfastighet i fem våningar i jugendstil uppförd år 1911 för konsul E Häggblad efter ritningar av Albert Jonsson. Huset utgör ett av få exempel i Västervik på denna typ av storstadsmässiga hyreshus med hiss från nybyggnationen. Originalfönster finns bevarade endast i bottenvåningen.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens höga kulturhistoriska värde beror av att den genom sin skala, välbevarade arkitektur och sina höga äkthetsvärden på ett så tydligt sätt förmedlar den brytningstid som tiden kring sekelskiftet 1900 innebar, en tid som avsatte påtagliga spår i Västerviks innerstad. Det var en i många avseenden visionär tid, präglad av tekniska landvinningar, ökad industrialism och urbanisering, samt starka sociala strävanden. Jugendstilen skapades för att spegla den nya tiden, det nya samhället, genom att den bröt med de klassiska formelementen och äldre stilarna. "Häggbladskas huset" har en utpräglad jugendarkitektur. Fastigheten, till vilken även hör ett äldre uthus/garage, ska ses som en del av Strandvägens miljö, som anlades vid samma tid.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till att förmedla utvecklingen av stadens kommersiella centrum vid början av 1900-talet:

- Byggnadens resning, volym och placering som uttrycker ambitionen att ge staden en ny sjöfront.
- Byggnadens utpräglade och uttrycksfulla jugendarkitektur.
- Byggnadsdelar i tidstypiska utföranden som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Byggnadens hela exteriör där såväl övergripande form och fasadernas disposition som de talrika detaljerna utgör ett skolexempel på jugendstilen.

Äkthetsvärde
Miljöskapande värde

Brukspatronen 7, gårdsbebyggelse

Gårdshus. Envånings byggnad utmed Smugglaregränd med fasader i rött murtegel, tillverkat på Almviks tegelbruk. Uppförd 1929 efter ritningar av David Hodén. Byggnaden inrymmer garage i bottenvåningen och bostäder i vindsvåningen och utgör en viktig byggnad för miljön i gränden. Takkupor möjligen sekundära, men väl anpassade i utförande och skala.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens kulturhistoriska värde beror av dess välbevarade uthuskaraktär, samt den betydelse den har för den historiska upplevelsen av Häggbladskas husets gårdsmiljö och Smugglaregränd. Byggnaden hade troligen redan vid uppförandet funktion som bilgarage och understryker därmed den historiska "modernitet" som Häggbladskas huset utstrålar, även om den är något senare än denna. 1920-talet var en första genombrottstid för bilismen i Sverige. Smugglaregränd är antagligen en av stadens äldsta gator, en smal vattugränd som tidigare gick ned till strandkanten mellan de långsmala sjötomterna i de angränsande kvarteren. Grändkaraktären förstärks av de magasin och uthusbyggnader som kantar gatan, bland dem gårdshuset på Brukspatronen 7.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till att förmedla stadskärnans karaktär av småstad:

- Byggnadens lilla skala och enkla form, samt placeringen i gatuliv som markerar den ålderdomliga gränden och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens material och form med högst brutet tak som harmonierar med Häggbladskas husets jugendarkitektur.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Den rikliga förekomsten av portar/dörrar som ger byggnaden dess karaktär av uthus/garage.
- Den oputsade tegelfasaden som bidrar till den enkla, okonstlade karaktären på gården och i gränden, samt exponerar hantverksmässigt mureri med takfris och valvslagningar. Dessutom i ett lokalt tillverkat tegel.
- Plåttaket med traditionellt utförande med fotrännor, vattkupor etc.

Äkthetsvärde
Konstnärligt värde
Samhällshistoriskt värde
Personhistoriskt värde
Miljöskapande värde

Fläsklösa 4, Strandvägen 3

F.d. saluhall. Uppförd i sten 1911. Ritad av den lokale arkitekten Fredrik Anderberg. Jugendstil med putsad fasad och ornamentik i tegel. Invändigt helt ombyggd 1956 till butiker, arkitekt Klas Grebius. Taket sänktes i samband med ombyggnaden. Märkesbyggnad, ursprungligen publik, med påfallande utformning. Exteriört välbevarad karaktär.

Kulturhistoriskt värde

Fondbyggnad vid stadens torg vars uttrycksfulla gestalt gör den till en signaturbyggnad i Västervik, med stor betydelse för stadskärnans miljö. Dess speciella yttre arkitektur är en central faktor för byggnadens höga kulturhistoriska värde. Gatufasaderna är exempel på en lokal arkitekts personliga tolkning av den vid tiden förhärskande jugendstilen, välkomponerade och konstnärliga, men med tydligt kvardröjande drag från 1800-talets stilarkitektur. Därmed är den också intressant att ställa mot det "Häggbladiska husets" mer renodlade jugendarkitektur. Liksom "Häggbladiska huset" utgör byggnaden en del av den stadsförnyelse kring sekelskiftet 1900 som tydligt påverkat stadskärnan, inte minst kring Fiskaretorget. Byggnadens arkitektur går igen i varmbadhuset, ritat vid samma tid av samme arkitekt, som utgör en del av samma stadsrum. Byggnadens ursprungliga, publika och tidstypiska funktion som saluhall utgör en del av dess kulturhistoriska värde. Saluhallar uppfördes i många städer omkring sekelskiftet 1900 då torghandeln flyttade inomhus till en mer hygienisk och klimatskyddad miljö.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till att förmedla stadskärnans karaktär av småstad, men även utvecklingen av stadens kommersiella centrum i början av 1900-talet:

- Byggnadens måttliga skala samt dess placering i gatuliv och som del av ett kringbyggt kvarter visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens iögonfallande och representativa yttre som uttrycker ambitionen att ge staden en ny sjöfront.
- Byggnadens välbevarade och uttrycksfulla fasader i en personlig jugendarkitektur.
- Byggnadsdelar i tidstypiska utföranden som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Byggnadens hela gatuexteriör där såväl övergripande form och fasadernas disposition som de talrika detaljerna är viktiga för det historiska helhetsintrycket.
- Lanterninen som visar byggnadens ursprungliga funktion som saluhall.

Äkthetsvärde
Konstnärligt värde
Samhällshistoriskt värde
Miljöskapande värde

Fläsklösa 6, gatuhus vid Hamngatan 33

Bankhus. Tvåvånings putsat stenhus med brutet tak. Byggt som bank 1925, arkitekt Axel J Sjögren. Takkupor i koppar och skiffertak. Tidstypisk arkitektur i 1920-talsklassicism. Exteriört välbevarad 1920-talskaraktär. Delar av den äldre ursprungliga bankinredningen är ännu bevarad.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens höga kulturhistoriska värde beror främst av dess välbevarade, tidstypiska och representativa yttre, där representativiteten understryks av välgjorda detaljer och påkostade material. En del av byggnadens kulturhistoriska värde är att den förstärker den speciella prägeln i miljön kring Stora Torget, där flera "bank- och varuhuspalats" markerar den kommersiella utvecklingen samt byggnadsideal under det tidiga 1900-talet.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till att förmedla stadskärnans karaktär av småstad, men även utvecklingen av stadens kommersiella centrum i början av 1900-talet:

- Byggnadens måttliga skala och traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens resning och arkitektoniska kvalitet som dels uttrycker ambitionen att ge Stora torget en värdig gestalt, dels att inge det förtroende som är avgörande för bankverksamhet.
- Byggnadsdelar i tidstypiska utföranden som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Byggnadens hela exteriör där såväl övergripande form och fasadernas disposition som de fina detaljerna tillsammans bildar en omsorgsfullt komponerad helhet i 1920-talsklassicistisk stil.
- Påkostade originalmaterial som ek, koppar och skiffer.

Äkthetsvärde
Samhällshistoriskt värde
Miljöskapande värde

Riddarhuset 1, gatuhus mot Norra Varvsgatan 6-Storgatan-Strömsgatan 5A och 5B

Kringbyggd gård med tvåvånings reveterade trähus. Troligen 1700-tal. Stor, typisk handelsgård med parادلäge vid Skeppsbron. I hörnet Strömsgatan/Storgatan låg tidigare Stadskällaren och på fastigheten fanns under sent 1700-tal även Stora Sjötullkammaren. Om- och tillbyggt sent 1800-tal och 1928 då längan mot Norra Varvsgatan byggdes. Ombyggt 1965. Byggnaderna vänder sig mot Skeppsbrofjärden och utgör en värdefull sjöfront. Bevarade äldre dörrar och fönster, gjutjärnsbalkonger.

Kulturhistoriskt värde

Fastighetens höga kulturhistoriska värde vilar främst på att den, tillsammans med flera andra äldre handelsgårdar, markerar sjöfartens betydelse för Västervik och Skeppsbrons centrala historiska roll i staden. Ett särskilt värde finns i att de två byggnadskroppar som vänder gavlarna mot Skeppsbron sannolikt är samma byggnader som på 1700-talet inrymde centrala funktioner för sjöstaden: stadskällare (värdshus/krog) och Stora sjötullen (erläggande av import- och exportavgifter). Som del av Skeppsbrons miljö betydelsefull både för stadskärnan helhetsmiljö och för stadens sjöfront.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till att förmedla stadskärnans karaktär av trä- och småstad, samt Västerviks roll som historisk sjöstad:

- Byggnadernas måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv och utmed tomtgränserna som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadernas resning mot Skeppsbron uttrycker ambitionen att ge staden en representativ sjöfront. Gavelställda byggnader karaktäristiska för den äldsta delen av Skeppsbron.
- Byggnadernas traditionella material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- De högresta gavlarna på full sockelvåning ut mot Skeppsbron.
- Den återhållna, men fint detaljerade putsarkitekturen i byggnadens fasader: profilerade taklister och fönsteromfattningar i slät puts som kontrasterar mot väggens grövre puts.
- Taktäckningens traditionella material och ålderdomliga utförande med kombinationen plåt-tegel, som var bruklig innan nockpannor började tillverkas vid 1800-talets slut.
- Paradbalkongen i smide ut mot Skeppsbron, tillverkad under sent 1800-tal. (Skulle kunna vara gjord av prefabricerade delar från något av järnbruken - Ankarsrum?)
- Byggnadens fönstersättning med en dominerande fönstertyp som upprepas på traditionellt vis. Äldre hantverksmässigt tillverkade fönster.

Äkthetsvärde
Miljöskapande värde

Riddarhuset 2, gatuhus mot Strömögatan 3

Stor, karaktäristisk handelsgård med gavelvända byggnadskroppar mot Skeppsbron. Tvåvånings reveterade trähus på kringbyggd gård. Norra delen från 1700-talets andra hälft. Fastigheten delvis ombyggd 1911 och 1937. Utbytta fönster.

Kulturhistoriskt värde

Fastighetens höga kulturhistoriska värde vilar främst på att den, tillsammans med flera andra äldre handelsgårdar, markerar sjöfartens betydelse för Västervik och Skeppsbrons centrala historiska roll i staden. Som del av Skeppsbrons miljö betydelsefull både för stadskärnan helhetsmiljö och för stadens sjöfront.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till att förmedla stadskärnans karaktär av trä- och småstad, samt Västerviks roll som historisk sjöstad:

- Byggnadernas måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv och utmed tomtgränserna som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadernas resning som uttrycker ambitionen att ge staden en representativ sjöfront. Gavelställda byggnader karaktäristiska för den äldsta delen av Skeppsbron.
- Byggnadernas traditionella material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- De högresta gavlarna på sockelvåning ut mot Skeppsbron.
- Den återhållna, men fint detaljerade putsarkitekturen i byggnadens fasader: profilerade taklister och fönsteromfattningar i slät puts som kontrasterar mot väggens grövre puts.
- Byggnadens fönstersättning med en dominerande fönstertyp som upprepas på traditionellt vis.

Samhällshistoriskt värde
Miljöskapande värde

Smugglaren 1, gatuhus mot Smugglaregränd

Gårdshus, restaurang. Byggnadsminnesförklarad i enlighet med Kulturmiljölagen, kapitel 3. Fastigheten omfattar två äldre sjötomter och flera byggnader av olika karaktär. Gårdsbebyggelsen följer den gamla tomtindelningen, som tidigare sträckte sig ned till strandkanten och som varit karaktäristisk för sjötomterna i Västervik. Gårdshuset renoverades 1989 och är försedda med delvis ny panel, takbeläggning, dörrar och fönster. Äldre byggnad i grändskala, dock mycket förändrad avseende fönster- och dörrsättning. Låga äkhetsvärden.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens höga kulturhistoriska värde beror delvis av att den ingår i en samlad, byggnadsminnesmärkt gårdsmiljö som visualiserar den historiska stadsplanen och visar byggnader av olika funktion och karaktär. Just denna byggnad, som troligen utgjort stall och/eller magasin, bidrar genom sin enkla gestalt både till gårdsmiljön och till upplevelsen av Smugglaregränd, en av stadens äldsta gator.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad, samt Västerviks roll som historisk sjöstad:

- Byggnadens placering visualiserar den de sjötomter som länge kännetecknade Västerviks stadsbild. Norrfasaden låg nästan i strandlinjen då byggnaden uppfördes. Västfasaden markerar Smugglaregränd, som antas ha funnits som vattugränd redan innan 1700-talet.
- Byggnadens måttliga skala och enkla karaktär är viktiga för uthuskaraktären.
- Byggnadens traditionella material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Rödfärgade träfasader understryker byggnadens enkelhet.
- Den oregelbundna fasadpanelen med spår av äldre dörrar och luckor visar byggnadens höga ålder (lång historia med förändrade behov och funktioner), ger ledning om hur byggnaden använts och bidrar till grändens karaktär.
- Port och dörr av plank med bandgångjärn mot gårdssidan viktiga för uthuskaraktären.
- Kraftig taklist av historisk modell (äldre än ca 1875).

Äkthetsvärde
Konstnärligt värde
Miljöskapande värde

Smugglaren 1, gatuhus mot Storgatan 4

Bostadshus. Byggnadsminnesförklarad i enlighet med Kulturmiljölagen, kapitel 3. Fastigheten omfattar två äldre sjötomter och flera byggnader av olika karaktär. Mot Storgatan ett putsat tvåvåningshus, uppfört 1859–1860 med rikt ornerade fasader i s.k. Oscar I-gotik. Frontespis och takkupor tillkom vid renovering 1940.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens höga kulturhistoriska värde beror delvis av att den ingår i en samlad, byggnadsminnesmärkt gårdsmiljö som visualiserar den historiska stadsplanen och visar byggnader av olika funktion och karaktär. Just denna byggnads värde vilar främst på dess mycket välbevarade yttre, ett exempel på 1800-talets representativa och stilblandande arkitektur. Intressant att jämföra med det i princip samtida grannhuset mot Storgatan (ursprungligen på två olika tomter).

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av småstad:

- Byggnadens måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens traditionella material.
- Byggnadsdelar i ursprungligt utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Byggnadens enkla form med flackt plåttak och symmetriska fasader med låg putsrelief som ger den empirekaraktär.
- Den mycket detaljerade putsornamentiken i byggnadens gatufasader som lånat drag från olika stilar, bl.a. nygotiken.
- Byggnadens fönstersättning med en dominerande fönstertyp på respektive fasad som upprepas på traditionellt vis. Äldre hantverksmässigt tillverkade fönster av korspostmodell, mot gatan fint avrundade i hörnen.

Äkthetsvärde
Miljöskapande värde

Smugglaren 1, gathus mot Storgatan-Strömmsgatan 8

Affärs- och bostadshus. Byggnadsminnesförklarad i enlighet med Kulturmiljölagen, kapitel 3. Fastigheten omfattar två äldre sjötomter och flera byggnader av olika karaktär. Timrat affärs- och bostadshus i två våningar, uppfört omkring 1850-60, troligen efter ritningar av Anders Werngren. Fasaden är klädd med en lockpanel av äldre typ med högt äkthetsvärde. Bottenvåningens enluftsönster är från 1906.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens höga kulturhistoriska värde beror delvis av att den ingår i en samlad, byggnadsminnesmärkt gårdsmiljö som visualiserar den historiska stadsplanen och visar byggnader av olika funktion och karaktär. Just denna byggnads värde ges av dess traditionella gestalt som bidrar till upplevelsen av Västervik som en ålderdomlig trästad och där fasadpanelen har en avgörande betydelse för den genuint historiska upplevelsen. Intressant att jämföra med det i princip samtida grannhuset mot Storgatan (ursprungligen på två olika tomter).

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad:

- Byggnadens måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens traditionella material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde :

- Byggnadens enkla form med ett av takkupor ostört sadeltak, endast krönt av en skorsten.
- Byggnadens fasadpanel, sannolikt i original från uppförandet.
- Den fint proportionerade gavelfasaden, byggnadens huvudfasad, där den profilerade takgesimsen och hörnpilastrar (knutbrädor), bildar ett tempelliknande motiv.
- Byggnadens fönstersättning med en dominerande fönstertyp som upprepas på traditionellt vis.

Äkthetsvärde
Miljöskapande värde

Smugglaren 2, gatuhus mot Strömsgatan 6

Bostadshus. Ett timrat tvåvåningshus med lockpanel av äldre typ. Byggnaden har ursprungligen bestått av två hus av enkelstugutyp, uppförda under 1700-talet och senare om- och tillbyggda i flera etapper. Utskjutande knutlådor avslöjar knuttimad stomme och antyder de två ursprungliga byggnadskropparna. Fönster och dörrar är utbytta. Byggnaden har kvar en äldre karaktär.

Kulturhistoriskt värde

Kärnan av byggnadens höga kulturhistoriska värde är att den påtagligt bidrar till upplevelsen av Västervik som en ålderdomlig trästad. Fasadpanelen har en avgörande betydelse för den genuint historiska upplevelsen av huset. Byggnadens kulturhistoriska värde förstärks av att den ligger på en långsmal fastighet som ännu bevarar formen av en tidigare sjötomt.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad:

- Byggnadens måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens traditionella material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Byggnadens enkla form med ett av takkupor ostört sadeltak.
- Byggnadens ålderdomliga fasadpanel, samt profilerad taklist.
- Byggnadens fönstersättning med ett par fönstertyper som upprepas på traditionellt vis.

Äkthetsvärde
Samhällshistoriskt värde
Miljöskapande värde

Ålen 6, Grönsakstorget 1

F.d. stadsbibliotek. Tvåvånings reveterat trähus vid Grönsakstorget, handelsgård från 1700-talet. Ombyggt på 1830-talet. 1908 försågs byggnaden med en frontespis ritad av arkitekt Per Anderberg. Ombyggdes 1928 till stadsbibliotek, av de lokala arkitekterna Fredrik Anderberg och Gideon Ericsson. Iögonfallande fond vid Grönsakstorget och Gamlebyviken. Viktig äldre byggnad i miljön.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens höga kulturhistoriska värde beror främst på att den utgjort huvudbyggnad i en större handelsgård på en av stadens sjötomter. Genom den utökning av torget som skedde omkring år 1880, har den äldre fastighetsindelningen och gårdsbilden mot sjösidan dock helt gått förlorad. Trots ett delvis otydligt historiskt sammanhang, representerar byggnaden ännu det för Västervik typiska och ålderdomliga stadsplanemönstret med sjötomter. Genom sitt läge och sin gestalt visualiserar den även den sociala och ekonomiska zonerings som fanns i staden i äldre tid. Den resliga byggnaden i sitt statusfyllda läge har historiskt sett varit välexponerad både från staden och från sjön. Byggnaden är idag en viktig del av stadens historiska sjöfront.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad, samt Västerviks roll som historisk sjöstad:

- Byggnadens måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens traditionella material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Byggnadens avskalade form och strama putsarkitektur med drag av Tjustempiren.
- Byggnadens resning som förstärks av fönsteröverstyckena. Den generösa fönstersättningen med en dominerande fönstertyp som upprepas på traditionellt vis.
- Taktäckningens traditionella material och ålderdomliga utförande med kombinationen plåt-tegel, som var bruklig innan nockpannor började tillverkas vid 1800-talets slut.

Äkthetsvärde
Konstnärligt värde
Samhällshistoriskt värde
Miljöskapande värde

Ålen 6, Grönsakstorget 1

Brunnshus med vackert snidade kompositakapitel, troligen byggt på 1700-talet. Nyckelskylt från 1700-tal. Byggnaden var tidigare placerad på Stora torget framför nuvarande Enskilda banken. Flyttades till platsen vid Fiskaretorget på tidigt 1980-tal.

Kulturhistoriskt värde

Brunnshusets höga kulturhistoriska värde vilar dels på dess ursprungliga funktion, dels på dess utformning. Byggnaden representerar en vital anläggningstyp för stadens invånare och besökare, en anläggningstyp som sedan cirka 100 år spelat ut sin roll. Byggnaden är därmed viktig för att visa hur ett grundläggande behov tillgodosattes i äldre tid. Städernas allmänna brunnar fick inte sällan konstfullt utformade överbyggnader. Detta brunnshus är vackert proportionerat och rikt dekorerat. Då brunnshusets lokalisering är sekundär och inte markerar ett äldre brunnsläge, är den nuvarande placeringen ovidkommande för byggnadens kulturhistoriska värde. Den bidrar dock till den historiska upplevelsen av platsen.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till att förmedla stadskärnans karaktär av trä- och småstad:

- Byggnadens omfång och form som följt brunnsformen ger en anvisning om funktionen, samtidigt som den visar att brunnshuset alltid stått som en fristående solitär.
- Byggnadens traditionella material.
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Funktionellt betingade delar som visar byggnadens funktion.
- Byggnadens hela exteriör där såväl övergripande form som de talrika detaljerna (bl.a. bildhuggerier) bildar en konstnärligt utformad "gatumöbel".

Sid. 20–27

VÄRDEFULLA BYGGNADER

Miljöskapande värde

Borgaren 1, gatuhus mot Storgatan16

Affärs- och bostadshus. Tvåvånings reveterat trähus, troligen 1700-tal. Tillbyggt mot Bredgatan 1885. Ombyggt 1922. Relativt enkel byggnad med utbytta dörrar och stora takkupor.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens kulturhistoriska värde beror av dess höga ålder och av dess betydelse för stadsbilden. Trots att många byggnadsdelar och utföranden framstår som sentida, förmedlar byggnadens yttre ännu genom skala och form sin ålder (trolig 1700-talsbyggnad).

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad:

- Byggnadens måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens traditionella material.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Det högresta brutna, valmade taket som signalerar 1700-tal. Taktäckningens ålderdomliga utförande med kombinationen plåt-tegel, som var bruklig innannockpannor började tillverkas vid 1800-talets slut. Upplevelsen av taket störs dock av de stora takkuporna.
- Återhållen putsfasad i traditionellt utförande, dock på yttre tilläggsisolering som ger fördjupade fönsteröppningar.
- Byggnadens fönstersättning med ett fåtal fönstertyper. Skyltfönstren som genom sin begränsade storlek tillåter byggnaden/fasaden att vila på sockeln. Viktigt för upplevelsen av en gedigen historisk byggnad.
- 1990 års inventering: Viktigt bevara dörromfattning och dörren mot Storgatan. Troligen tidigt 1800-tal.

Miljöskapande värde

Borgaren 4, gathus och gårdshus vid Hamngatan 35 och Torggatan 5

Affärs- och bostadshus. Två tvåvånings panelade trähus mot Hamngatan och ett gårdshus av trä vid Storgatan, uppförda under 1700-talets senare hälft. Gårdshus i sten vid Torggatan, byggt 1906. Byggnaderna är ombyggda flera gånger, bla genomgripande 1935 av arkitekt E Sundahl och S Flök samt 1992 då gathuset och gårdshuset av sten byggdes samman. Gården är idag helt igenbyggd och byggnaderna är ihopbyggda till oigenkänlighet. Stommen har dock värden.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens kulturhistoriska värde beror av dess höga ålder och av dess betydelse för stadsbilden. Vid den genomgripande om- och tillbyggnaden har i stort sett alla yttre historiska byggnadsdelar avlägsnats. Det gör att byggnaden idag snarast uppfattas som en ambitiöst utförd pastisch (historisk imitation). Genom skala, form, disposition och sina traditionella material stärker byggnaden likväl den historiska upplevelsen av stadskärnan.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till att förmedla stadskärnans karaktär av trä- och småstad:

- Byggnadens måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens traditionella material: fasader i trä och puts, tak med lertegel och plåt.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Det högresta brutna, valmade taket som signalerar 1700-tal.
- Fönstersättning med ett fåtal fönstertyper som upprepas på traditionellt vis. Fönster utan foder, ett lokalt särdrag i den äldre bebyggelsen.

Miljöskapande värde

Brukspatronen 5, gathus vid Storgatan 8B

Bostadshus. Fastigheten består av flera byggnader med olika karaktär. Tvåvånings bostadshus uppfört under 1700-talet. Strax efter sekelskiftet 1900 förändrades fasaden totalt med revetering, frontespis och fönster av jugendkaraktär. Tilläggsisolerad, ny putsfasad och utbytta fönster.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens kulturhistoriska värde beror av dess höga ålder och av dess betydelse för stadsbilden. Byggnadens fasader med framträdande frontespis och arbetad putsdekor har estetiska kvaliteter och förmedlar en typisk utveckling - hur många av 1700-talets handelsgårdar i början av 1900-talet byggdes om till moderna affärshus.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad:

- Byggnadens måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens traditionella material.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Det högresta brutna, valmade taket som signalerar 1700-tal.
- Arkitekturens symmetri. Frontespisen som förstärker detta och utgör byggnadens mest framträdande del.
- Fönstersättning med ett fåtal fönstertyper som upprepas på traditionellt vis. Äldre skyltfönster, delvis med originalglas. Skyltfönstren som genom sin begränsade storlek tillåter byggnaden/fasaden att vila på sockeln. Viktigt för upplevelsen av en gedigen historisk byggnad.
- Den ambitiöst återskapade putsarkitekturen med fönsteromfattningar, ytor för affärsskyltar och dekorativ slinga i tympanonfältet.

Miljöskapande värde

Brukspatronen 5, gatuhus vid Storgatan 8A

Bostadshus. Fastigheten består av flera byggnader med olika karaktär. Tvåvånings bostadshus uppfört under 1700-talet. Strax efter sekelskiftet 1900 förändrades fasaden totalt med revetering, frontespis och fönster av jugendkaraktär. Tilläggsisolerad, ny putsfasad och bytta fönster.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens kulturhistoriska värde beror av dess höga ålder och av dess betydelse för stadsbilden. Byggnadens fasader med framträdande frontespis och putsdekor har estetiska kvaliteter och förmedlar en typisk utveckling - hur många av 1700-talets handelsgårdar i början av 1900-talet byggdes om till moderna affärshus.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad:

- Byggnadens måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens traditionella material.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Arkitekturens symmetri. Frontespisen som förstärker detta och utgör byggnadens mest framträdande del. De symmetriskt placerade, plåtbeslagna skorstenarna.
- Konstfull takutformning med tidstypisk "jugendbarock" i frontespis och kupor.
- Fönstersättning med ett fåtal fönstertyper som upprepas på traditionellt vis. Skyltfönstren som genom sin begränsade storlek tillåter byggnaden/fasaden att vila på sockeln. Viktigt för upplevelsen av en gedigen historisk byggnad.
- Den återskapade putsarkitekturen med lister, fönsteromfattningar och ytor för affärsskyltar.

Miljöskapande värde

Brukspatronen 5, gatuhus vid Brunngatan 3

Affärs- och bostadshus. Fastigheten består av flera byggnader med olika karaktär. Reveterat tvåvåningshus, uppfört 1883. Trapphuset tillkom 1942. Lågmäld byggnad med miljöskapande värde. Utbytta fönster och dörrar.

Kulturhistoriskt värde

Byggnad vars värde främst beror av att det i egenskap av en tydligt historisk byggnad, utseende- och epokmässigt besläktad med fastighetens övriga byggnader, stärker helhetsmiljön i Västerviks historiska stadskärna.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till att förmedla stadskärnans karaktär av trä- och småstad:

- Byggnadens måttliga skala och den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv som visualiserar den historiska stadsplanen och stärker upplevelsen stadens ålder.
- Byggnadens traditionella material.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Arkitekturens symmetri.
- Fönstersättning med ett fåtal fönstertyper som upprepas på traditionellt vis.
- Den återskapade putsarkitekturen med lister och fönsteromfattningar.
- Det relativt ostörda takfallet mot gatan (en liten kupa). De små, diskreta vindsfönstren och de symmetriskt placerade, plåtbeslagna skorstenarna.

Äkthetsvärde
Personhistoriskt värde
Miljöskapande värde

Brukspatronen 6, gatuhus vid Brunnsgratan 1 och Strandvägen 5

Flerfamiljshus. Tidstypiskt utförd byggnad uppförd 1953 efter ritningar av den lokale arkitekten Johan Lund. Byggnaden består av tre byggnadsvolymer och har tre våningar mot Brunnsgratan samt fem mot Strandvägen. Byggnaderna ansluter väl till angränsade äldre byggnader och sluter gatulivet. Fasadernas huvudsakliga, tidstypiska karaktär bevarad, men merparten av fönster och dörrar utbytta.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens värde beror på dess tidstypiska och genomtänkta gestalt som tydlig anpassats till de angränsande byggnaderna. Den höga byggnadskroppen i tegel mot Strandvägen bildar gemensam sjöfront med Häggbladskas huset. Vid kvartershörnan trappas höjden ned i två byggnadskroppar vilka i skala och fasadutformning ansluter till de äldre byggnaderna vid Brunnsgratan. En del av byggnadens värde består i att det ritats av en långvarigt lokalt verksam arkitekt som präglar stadens och regionens bebyggelse.

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper:

- Den traditionellt stadsmässiga placeringen i gatuliv och den medvetna förskjutningen i skala mellan de olika gatorna.
- Byggnadens utpräglade 1950-talsarkitektur med tidstypiska material och detaljer. (Ex: gult tegel, puts i typiskt utförande, koppartak, koppardetaljer, smäckra räcken och fönsterbågar i stål, figursågade brädor i balkongfronterna.)
- Byggnadsdelar i äldre utförande som håller en hög material- och hantverksmässig kvalitet.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Byggnadens hela exteriör där övergripande form, fasaddisposition, material och detaljer tydligt vittnar om 1950-talets stilideal och samhälle.

Samhällshistoriskt värde
Miljöskapande värde

Smugglaren 1, gårdsbebyggelse

Gårdshus, bostadshus. Byggnadsminnesförklarad i enlighet med Kulturmiljölagen, kapitel 3. Fastigheten omfattar två äldre sjötomter och flera byggnader av olika karaktär. Gårdsbebyggelsen följer den gamla tomtindelningen, som tidigare sträckte sig ned till strandkanten och som varit karaktäristisk för sjötomterna i Västervik. Gårdshuset renoverades 1989 och är försedda med ny panel, takbeläggning, dörrar och fönster. Betydelsefull för miljön. Visar äldre stadsplan och funktioner.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens kulturhistoriska värde beror delvis av att den ingår i en samlad, byggnadsminnesmärkt gårdsmiljö som visualiserar den historiska stadsplanen och visar byggnader av olika funktion och karaktär. Just denna byggnads värde ges dels av att den markerar en äldre sjötomt, av dess skala och traditionella gestalt. Delar av byggnadens stomme kan ha en hög ålder, men byggnadshistorien är oklar. De många utbytta materialen och byggnadsdelarna ger exteriören låga äkthetsvärden. Byggnaden uppfattas idag snarast som en pastisch (historisk imitation).

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad, samt Västerviks roll som historisk sjöstad:

- Byggnadens placering visualiserar den de sjötomter som länge kännetecknade Västerviks stadsbild.
- Byggnadens måttliga skala och enkla karaktär är viktiga för gårdsbilden.
- Byggnadens traditionella material.

Följande delar i byggnadens yttre har stor betydelse för dess kulturhistoriska värde:

- Det av takkupor ostörda takfallen, belagda med lertegelpannor.
- Fasadernas enkla disposition med ett fåtal fönstertyper som upprepas på traditionellt vis.

Samhällshistoriskt värde
Miljöskapande värde

Smugglaren 2, gårdsbebyggelse

Tillbyggnader/uthus. En- och tvåvåningsbyggnader med lockpanel på gård. Om- och tillbyggda i flera etapper. Byggnaderna markerar genom placering och skala den gamla tomtindelningen. Struktur och skala är viktiga att värna. De enskilda byggnaderna har dock ett begränsat värde.

Kulturhistoriskt värde

Byggnadens kulturhistoriska värde beror främst av dess läge och skala – den markerar en äldre, långsmal sjötomt. Delar av byggnadens stomme kan ha en hög ålder, men dess byggnadshistoria är oklar. De många utbytta materialen och byggnadsdelarna ger exteriören låga äkthetsvärden. Byggnaden uppfattas idag snarast som en pastisch (historisk imitation).

Värdefulla karaktärsdrag

Byggnadens kulturhistoriska värde uttrycks av följande grundläggande exteriöra egenskaper som bidrar till stadskärnans karaktär av trä- och småstad, samt Västerviks roll som historisk sjöstad:

- Byggnadens placering visualiserar den de sjötomter som länge kännetecknade Västerviks stadsbild.
- Byggnadens måttliga skala och enkla karaktär är viktiga för gårdsbilden.
- Byggnadens traditionella material.